JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PHILIPPE LÉGER
11 päivänä tammikuuta 1996 *

1. High Court of Justice, Queen's Bench Division pyytää esittämillään kysymyksillä yhteisöjen tuomioistuinta syventymään uudelleen maitokiintiöitä koskeviin säännöksiin.

2. Esillä olevan ennakkoratkaisupyynnön taustalla on kuusi erillistä tässä kansallisessa tuomioistuimessa nostettua kannetta, joissa kussakin moititaan Ministry of Agriculture, Fisheries and Foodin (maatalous-, kalastus- ja elintarvikeministeriö, jäljempänä ministeriö tai vastaajana oleva ministeriö) tekemiä sellaisia päätöksiä, joilla kantajille ei myönnetty maitokiintiötä. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtyä päätöksen, jolla se peruutti neljää oikeudenkäyntiä koskevat kysymykset, yhteisöjen tuomioistuimen presidentti määräsi 14.12.1994 antamallaan määräyksellä asian poistettavaksi rekisteristä siltä osin kuin se koski näiden oikeudenkäyntien asianosaisia. Asian nykyisessä vaiheessa yhteisöjen tuomioistuimen on siten käsiteltävä ainoastaan edelleen vireillä olevissa kahdessa pääasiassa esitetyt kysymykset; näistä toisen on pannut vireille H. & R. Ecroyd Holdings Ltd (jäljempänä Ecroyd Ltd) ja toisen John Ecroyd.

3. Asiaa koskevat yhteisön säännökset on palautettava mieliin niin lyhyesti kuin mahdollista, ennen kuin esitän kumpaakin asiaa koskevat tosiseikat.

Asiaa koskevat säännökset

4. Maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely toteutettiin vuonna 1968 asetuksella (ETY) N:o 804/68 [1]. Koska näiden markkinoiden tilanteelle oli alunperin luonteenomaista kysynnän ja tarjonnan välinen epätasapaino, josta aiheutui rakenteellisia ylijäämiä, yhteisön säännöksien pyrkimyksenä oli aina hillitä tuotannon kasvua.

5. Tämän vuoksi asetuksessa (ETY) N:o 1078/77 [2] on säädetty joistakin toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on vähentää tarjontaa. Erityisesti toteutettiin järjestelmä, jonka mukaan myönnetään palkkioita sellaisille maanviljelijöille, jotka kirjallisesti

* Alkuperäinen kieli: ranska.

1 — 27.6.1968 annettu neuvoston asetus (EYVL L 148, s. 13).

2 — Maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisestä luopumista ja lypsykarjan tuotannon muuttamista koskevasta palkkiojärjestelmästä 17 päivänä toukokuuta 1977 annettu neuvoston asetus (EYVL L 131, s. 1).

luopuvat tilaltaan peräisin olevan maidon tai sieltä peräisin olevien maitotuotteiden myymisestä viiden vuoden ajaksi (ns. kaupan pitämisestä luopumispalkkio).

6. Tämän asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädettiin näiden palkkioiden määrästä ja maksutavasta seuraavasti:

"Kaupan pitämisestä luopumispalkkio lasketaan tuottajan vuoden 1976 kuluessa toimittaman maitomäärän tai sitä vastaavien maitotuotteiden määrän mukaan.

— —

Palkkiosta 50 prosenttia maksetaan kaupan pitämisestä luopumisen ajanjakson kolmen ensimmäisen kuukauden kuluessa.

Jäljelle jäävä määrä maksetaan kahdessa erässä 25 prosentin suuruisina määrinä palkkiosta kolmannen ja viidennen vuoden kuluessa, jos edunsaaja osoittaa toimivaltaisille viranomaisille 2 artiklassa tarkoitettujen sitoumusten noudattamisen."

7. Tämän asetuksen 6 artiklassa säädetään luovutusjärjestelmästä. Jokainen tilan uusi omistaja voi saada edeltäjälleen myönnetyn palkkion jäljelle jäävän määrän sillä edellytyksellä, että hän sitoutuu *kirjallisesti* jatkamaan edeltäjänsä allekirjoittamien velvoitteiden noudattamista.

8. Vuonna 1984 todettiin, että huolimatta vuonna 1977 toteutetuista toimenpiteistä maidontuotannon kasvu jatkui heltiämättä. Ankarampien toimenpiteiden osoittauduttua välttämättömiksi maito- ja maitotuotealan yhteistä markkinajärjestelyä muutettiin perusteellisesti ottamalla käyttöön lisämaksujärjestelmä, josta on myös käytetty nimitystä "maitokiintiöjärjestelmä".

9. Asetuksen N:o 804/68 5 c artiklalla, joka lisättiin asetuksella (ETY) N:o 856/84 [3], otettiin käyttöön sellaisia lisämaksuja koskeva järjestelmä, joita jokaisen maidontuottajan tai maidon ostajan on maksettava vuotuisen yksilöllisen viitemäärän ylittävistä määristä; tätä vuotuista viitemäärää kutsutaan maitokiintiöksi. Vuonna 1988 [4] tämän alun perin viideksi vuodeksi käyttöön otetun järjestelmän voimassaoloaikaa pidennettiin 31.3.1992 saakka. Yhteistä maatalouspolitiikkaa uudistettaessa vuonna 1992 neuvosto

3 — Maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 804/68 muuttamisesta 31 päivänä maaliskuuta 1984 annettu neuvoston asetus (EYVL L 90, s. 10).

4 — Maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 804/68 muuttamisesta 25 päivänä huhtikuuta 1988 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1109/88 (EYVL L 110, s. 27).

päätti pysyttää maitokiintiöjärjestelmän voimassa kahdeksan vuoden ajan.

10. Tietyssä jäsenvaltiossa maksuvelvollisille henkilöille osoitettujen viitemäärien summa ei saa tämän 5 c artiklan 3 kohdan mukaan ylittää *taattua kokonaismäärää*, joka on erilainen kunkin jäsenvaltion osalta ja yhtä suuri kuin maitoa tai muita maitotuotteita käsittelevälle tai jalostavalle yritykselle kalenterivuoden 1981 aikana kussakin jäsenvaltiossa toimitetut maitomäärät lisättynä yhdellä prosentilla.

11. Lisämaksun soveltamista koskevat yleiset säännöt annettiin asetuksella (ETY) N:o 857/84. [5] Yhdistyneessä kuningaskunnassa vahvistettiin viitemäärä vuoden 1983 perusteella.

12. Tässä järjestelmässä ei ollut otettu huomioon mahdollisuutta myöntää kiintiö sellaisille tuottajille, jotka eivät olleet toimittaneet tai myyneet maitoa kiintiöiden myöntämistä varten vahvistettuna viitevuonna sen vuoksi, että he olivat osallistuneet asetuksessa N:o 1078/77 tarkoitettuun väliaikaiseen kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään (näistä tuottajista käytetään yleisesti nimitystä "Slom-tuottajat" [6]).

13. Yhteisöjen tuomioistuin on asioissa Mulder [7] ja Von Deetzen [8] antamissaan kahdessa tuomiossa katsonut, että koska tällaisissa säännöksissä ei säädetty viitemäärien myöntämisestä Slom-tuottajille, näillä säännöksillä loukattiin sitä perusteltua luottamusta, joka näillä tuottajilla saattoi olla sen järjestelmän rajoitettujen vaikutusten osalta, jota ne olivat sitoutuneet noudattamaan, ja nämä säännökset oli sen vuoksi todettava pätemättömiksi.

14. Neuvosto antoi asetuksen (ETY) N:o 764/89 [9], jolla asetukseen N:o 857/84 lisättiin uusi 3 a artikla. Tässä artiklassa säädetään *erityisviitemäärän väliaikaisesta myöntämisestä* (tätä viitemäärää kutsutaan yleisesti "Slom-kiintiöksi") sellaisille tuottajille, jotka olivat osallistuneet kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmiin ja täyttivät tietyt edellytykset.

5 — Asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31 päivänä maaliskuuta 1984 annettu neuvoston asetus (EYVL L 90, s. 13).

6 — Nimitys "Slom" tulee hollanninkielisestä ilmaisusta "slachtoffers omschakeling", joka tarkoittaa "tuotantosuunnan muutoksen uhreja". Lyhenne SLOM oli olemassa tätä ennen hollantilaisessa käytännössä ja tulee ilmaisusta "Stopzetting Leveranties en Omschakeling Melkproduktie", joka tarkoittaa "toimitusten lopettamista ja maidontuotantosuunnan muuttamista".

7 — Asia 120/86, tuomio 28.4.1988 (Kok. 1988, s. 2321).

8 — Asia 170/86, tuomio 28.4.1988 (Kok. 1988, s. 2355).

9 — Asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 857/84 muuttamisesta 20 päivänä maaliskuuta 1989 annettu asetus (EYVL L 84, s. 2).

15. Tälle Slom-kiintiön myöntämiselle oli asetettu tiettyjä määräaikaedellytyksiä. Siten uuden 3 a artiklan mukaan kaupan pitämisestä luopumisen ajanjakson oli päätyttävä 31.12.1983 jälkeen ja tuottajan haettava kiintiötä kolmen kuukauden kuluessa 29.3.1989 lukien.

16. Tämän 3 a artiklan 2 kohdassa vahvistettiin erityisviitemäärä 60 prosentiksi siitä maitomäärästä, jonka tuottaja oli kaupan pitämisestä luopumispalkkiota koskevan hakemuksen jättämiskuukautta edeltäneiden 12 kalenterikuukauden aikana toimittanut, edellyttäen, ettei tuottaja ollut menettänyt oikeuttaan palkkioon (*ns. 60 prosentin sääntö*). Lisäksi tässä säännöksessä säädettiin sekä luovuttajalle että luovutuksensaajalle myönnettävän kiintiön määrää koskevista säännöistä siinä tapauksessa, että tilan osa luovutettiin kaupan pitämisestä luopumisen ajanjakson aikana.

17. Tämän 3 a artiklan 3 kohdassa määriteltiin ne edellytykset, joiden täytyttyä väliaikaisesta erityisviitemäärästä saattoi tulla lopullinen: vaadittiin, että tuottaja pystyi tuottamaan 80 prosenttia myönnetystä kiintiöstä kahdessa vuodessa 29.3.1989 lukien; tuottaja menetti muuten oikeutensa kiintiöön, joka palautui yhteisön varantoon (*ns. kaikki tai ei mitään -sääntö*).

18. Sellainen tuottaja, joka oli jo saanut kiintiön lisämaksujärjestelmän muissa säännöksissä vahvistettujen edellytysten mukaisesti, ei kuitenkaan voinut 3 a artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan mukaan saada Slom-kiintiötä (*ns. päällekkäisyyden kieltävä sääntö*).

19. Yhteisöjen tuomioistuin on antanut useita tuomioita, joissa jotkin näistä säännöksistä on katsottu pätemättömiksi tai joissa niitä on tulkittu.

20. Asioissa Spagl [10] ja Pastätter [11] yhteisöjen tuomioistuin kumosi siten 3 a artiklan 1 ja 2 kohdan katsoen, että niillä loukattiin niiden tuottajien perusteltua luottamusta, jotka olivat osallistuneet kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään, koska näissä säännöksissä säädettiin toisaalta, että Slom-kiintiöiden ulkopuolelle jätettiin tuottajat, joiden kaupan pitämisestä luopumisen ajanjakso päättyi ennen 31.12.1983, ja toisaalta 60 prosentin säännöstä.

21. Asiassa Rauh 21.3.1991 annetulla tuomiolla [12] puolestaan täsmennettiin luovutusjärjestelmää. Yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi antamassaan tuomiossa 3 a artiklaa siten, että

10 — Asia C-189/89, tuomio 11.12.1990 (Kok. 1990, s. I-4539).
11 — Asia C-217/89, tuomio 11.12.1990 (Kok. 1990, s. I-4585).
12 — Asia C-314/89 (Kok. 1991, s. I-1647).

säännöksessä annetaan mahdollisuus siinä asetetuin edellytyksin myöntää erityisviitemäärä tuottajalle, joka on ottanut tilan haltuunsa perimällä tai perimisen kaltaisella tavalla sen jälkeen, kun tilan luovuttajan asetuksen N:o 1078/77 mukaisesti antama kaupan pitämisestä luopumissitoumus on lakannut olemasta voimasta.

22. Näiden tuomioiden vuoksi neuvosto antoi asetuksen (ETY) N:o 1639/91 [13], jolla säännöksiä muutettiin uudelleen. Ennen kaikkea tällä asetuksella

— poistetaan määräaikaedellytys, jonka mukaan ainoastaan niillä tuottajilla, joiden kaupan pitämisestä luopumissitoumus päättyi 31.12.1983 jälkeen, oli oikeus erityisviitemäärään;

— poistetaan 60 prosentin sääntö;

— poistetaan kaikki tai ei mitään -sääntö (80 prosentin periaate pidetään voimassa, mutta jollei sitä saavuteta, kiintiö ei palaudu yhteisön varantoon vaan osoitetaan tuottajalle näiden kahden vuoden aikana tosiasiallisesti tuotettua osuutta vastaavasti);

— muutetaan luovutusjärjestelmää asiassa Rauh annetun tuomion mukaisesti säätämällä mahdollisuudesta myöntää maitokiintiö hakemuksesta tuottajalle, joka on saanut tilan perimällä tai perimisen kaltaisella tavalla *sen jälkeen*, kun tilan luovuttajan antama kaupan pitämisestä luopumissitoumus on lakannut olemasta voimassa mutta ennen 29.6.1989; hakemus tästä on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa 1.7.1991 lukien (tästä tuottajaryhmästä käytetään yleisesti nimitystä "Slom II");

— pidetään voimassa päällekkäisyyden kieltävä sääntö.

23. Juuri tämän viimeisen säännön vuoksi esitetään yhteisöjen tuomioistuimelle tämä uusi ennakkoratkaisupyyntö. Asiassa Wehrs 3.12.1992 annetussa tuomiossa [14] yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että 3 a artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa oleva päällekkäisyyden kieltävä sääntö oli pätemätön siltä osin kuin sillä jätettiin Slom-kiintiöiden ulkopuolelle sellaiset Slom-tuottajat (näiden tuottajien ryhmästä käytettiin nimitystä "Slom III"), jotka olivat ottaneet haltuunsa sellaisen tilan, joka osallistui kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään asetuksen N:o 1078/77 mukaisesti, jos nämä tuottajat (kaupan

13 — Asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 857/84 muuttamisesta 13 päivänä kesäkuuta 1991 annettu asetus (EYVL L 150, s. 35).

14 — Asia C-264/90 (Kok. 1992, s. I-6285).

pitämisestä luopumispalkkioiden luovutuksen saajat) olivat jo saaneet kiintiön asetuksessa N:o 857/84 säädetyillä yleisillä edellytyksillä. Asiassa Twijnstra annetussa tuomiossa [15] yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että silloin kun osa kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään osallistuvasta tilasta luovutettiin, 3 a artiklaa oli tulkittava siten, että sen mukaan oli mahdollista jakaa Slomkiintiö luovuttajan ja luovutuksen saajan kesken luovutettujen maiden välisessä suhteessa.

24. Noudattaakseen näitä kahta tuomiota neuvosto antoi asetuksen (ETY) N:o 2055/93 [16], joka tuli voimaan 2.8.1993 ja jolla poistetaan lopullisesti päällekkäisyyden kieltävä sääntö, jos tietyt edellytykset täyttyvät.

25. Mainitsisin lopuksi asetuksen (ETY) N:o 2187/93, [17] joka tuli voimaan 8.8.1993 ja jossa säädetään tietyin edellytyksin hyvityksen tarjoamisesta tietyille maidontuottajille, jotka ovat olleet tilapäisesti estyneitä harjoittamasta toimintaansa, siltä osin kuin alkuperäisissä yhteisön säännöksissä ei ollut säädetty maitokiintiön myöntämisestä niille, jotka olivat antaneet kaupan pitämisestä luopumissitoumuksen.

15 — Asia C-81/91, tuomio 19.5.1993 (Kok. 1993, s. I-2455).

16 — Tietyille maidon ja maitotuotteiden tuottajille myönnettävästä erityisviitemäärästä 19 päivänä heinäkuuta 1993 annettu asetus (EYVL L 187, s. 8).

17 — Tietyille toimintansa harjoittamisesta tilapäisesti estyneille maidon tai maitotuotteiden tuottajille suoritettavan hyvityksen tarjoamisen säätämisestä 22 päivänä heinäkuuta 1993 annettu neuvoston asetus (EYVL L 196, s. 6).

26. Nämä kaikki säännökset yhdessä ovat niitä kahta oikeudenkäyntiä koskevien tosiasioiden taustalla, joista nyt esillä olevassa ennakkoratkaisupyynnössä on kysymys.

Tosiseikat

Ecroyd Ltd

27. Ecroyd Ltd on Richard Ecroydin (joka on yhtiön pääosakas) ja erilaisten perhepiirien, muun muassa Richard Ecroydin lapsiaan varten vuonna 1965 perustaman *Children's settlement trust*in (jäljempänä Children's settlement) niin sanottujen trustee-henkilöiden vuonna 1966 hankkima yhtiö.

28. Ecroyd Ltd viljeli vuokramiehenä yhdeksää maatilaa, joiden omistajia Ecroydin perhe ja trustin jäsenet olivat.

29. Vuonna 1976 Ecroyd Ltd perusti toisen osakkaan, Fountain Farming -yhtiön, kanssa yhtiön Credenhill Farming, jolle se vuokrasi edelleen neljä edellä mainituista yhdeksästä maatilasta; yksi näistä maatiloista oli nimeltään Lyvers Ocle.

30. Vuonna 1980 Ecroyd Ltd ja Credenhill Farming tekivät kumpikin hakemuksen kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään osallistumisesta niiden viiden ja neljän maatilan osalta, joita kukin tahollaan johti. Ainoastaan Credenhill Farming osallistui lopulta kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään viiden vuoden ajan 14.11.1980—13.11.1985. Ecroyd Ltd puolestaan ei lopulta osallistunut tällaiseen järjestelmään, vaan jatkoi maidon tuottamista niillä viidellä maatilalla, joiden vuokramies se oli ja joita varten se oli saanut hakemuksestaan alkuperäisen kiintiön vuonna 1984.

31. Vuosina 1980—1984 Credenhill Farmingin kokoonpano muuttui monta kertaa. Se purettiin Richard Ecroydin lähdön vuoksi lopulta 30.9.1984; tällöin oli jäljellä enää kaksi osakasta, Ecroyd Ltd ja Richard Ecroyd. Credenhill Farmingin varat ja toiminta siirrettiin ainoalle jäljellä olevalle osakkaalle, Ecroyd Ltd:lle, joka jatkoi tuotantoa omaan lukuunsa. Vaikka Ecroyd Ltd ei ollutkaan sitoutunut kirjallisesti asetuksen N:o 1078/77 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti ottamaan vastatakseen edeltäjänsä Credenhill Farmingin antamasta kaupan pitämisestä luopumissitoumuksesta, se ei kuitenkaan ollut sitoumuksen kattamasta viiden vuoden ajanjaksosta jäljellä olevana aikana tuottanut maitoa näillä neljällä maatilalla, koska se katsoi Credenhill Farmingin antaman kaupan pitämisestä luopumissitoumuksen sitovan sitä.

32. Kaupan pitämisestä luopumispalkkion viimeinen erä maksettiin Credenhill Farmingille Richard Ecroydin ja John Ecroydin "osakkaina, tilan hallinnosta vastaavana henkilönä ja tuotantoa harjoittavana omistajana" tekemän hakemuksen perusteella (ministeriölle ei ollut tähän mennessä ilmoitettu yhtiön purkamisesta).

33. Ennen kaupan pitämisestä luopumisen ajanjakson päättymistä Ecroyd Ltd pyrki saamaan Slom-kiintiöitä Credenhill Farmingilla aiemmin olleille neljän maatilan muodostamille mailleе. Ministeriö hylkäsi kaksi peräkkäistä hakemusta sillä perusteella, että hakijalle oli jo myönnetty alkuperäinen kiintiö asetuksen N:o 857/84 2 artiklan mukaisesti (viidelle Ecroyd Ltd:n yhä hoitamalle maatilalle) ja että asetuksella N:o 1639/91 tehdyt muutokset eivät muuttaneet sen asemaa; toinen hakemus oli tehty 17.8.1989 ja toinen edellä mainituissa asioissa Spagl, Pasträtter ja Rauh 14.2.1991 annettujen tuomioiden jälkeen. Siten ministeriö kieltäytyi myöntämästä erityisviitemääriä nimenomaan päällekkäisyyden kieltävän säännön perusteella.

34. Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa Ecroyd Ltd katsoi olevansa oikeutettu Slom-kiintiöön. Se oli osallistunut kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään, jonka päättyessä sille oli syntynyt oikeus tällaisen kiintiön saamiseen vuoden 1989 säännöksien perusteella. Vaikka onkin totta, että

Credenhill Farming oli alun perin muodollisesti antanut tällaisen sitoumuksen, niin mainittu sitoumus sitoi Ecroyd Ltd:tä sen tultua Credenhill Farmingin perustaneen ryhmän ainoaksi jäljelle jääneeksi jäseneksi. Credenhill Farmingin tilaa ei ollut luovutettu Ecroyd Ltd:lle asetuksen N:o 1078/77 6 artiklassa tarkoitetulla tavalla, eikä Ecroyd Ltd:n, joka noudatti kaupan pitämisestä luopumissitoumuksen ehtoja, siten tarvinnut antaa uutta sitoumusta. Lisäksi Ecroyd Ltd katsoo, että vastaajana olevan ministeriön esittämää päällekkäisyyden kieltävään sääntöön perustuvaa väitettä ei voida hyväksyä ottaen huomioon asiassa Wehrs annettu tuomio.

35. Vastaajana oleva ministeriö puolestaan katsoo, että 30.9.1984 oli tapahtunut (asetuksen N:o 1078/77 5 artiklan a alakohdassa tarkoitettu) luovutus "tuottajalta" toiselle. Koska Ecroyd Ltd ei ollut mainittuna päivänä sitoutunut kirjallisesti ottamaan vastatakseen Credenhill Farmingin antamasta kaupan pitämisestä luopumissitoumuksesta asetuksen N:o 1078/77 6 artiklassa tarkoitetulla tavalla, se ei näin ollen voi vaatia erityisviitemäärää. Jos kuitenkin Credenhill Farmingia ja Ecroyd Ltd:tä olisi pidettävä samana tuottajana, olisi katsottava, ettei Ecroyd Ltd ollut noudattanut sitoumustaan olla tuottamatta maitoa tilallaan ja että se oli siis menettänyt oikeuden kaupan pitämisestä luopumispalkkioon, koska se jatkoi maidontuotantoa kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmän kattamalla ajanjaksolla viidellä maatilalla. Sen lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Wehrs tekemää ratkaisua ei voida soveltaa kantajaan, koska mainittu tuomio koski pelkästään kaupan pitämisestä luopumispalkkion luovutuksen saajien tilannetta, joka ei ollut sama kuin Ecroyd Ltd:n tilanne.

36. Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kysymykset:

"1) Onko vastaajana olevalla ministeriöllä valtuus ja/tai velvollisuus myöntää väliaikainen erityisviitemäärä kantajalle ja/tai kohdella kantajaa niin kuin se olisi saanut erityisviitemäärän

i) neuvoston asetuksen (ETY) N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (ETY) N:o 764/89, perusteella ja/tai

ii) yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-264/90, Wehrs, antaman tuomion vuoksi

silloin, kun

a) kantaja oli sellaisen tilaa johtavan yhtiön osakas, joka oli antanut kau-

pan pitämisestä luopumissitoumuksen;

b) kaikki muut osakkaat ovat lähteneet yhtiöstä ennen sen ajanjakson päättymistä, jota kaupan pitämisestä luopuminen koski, ja tämän vuoksi kantaja oli omaan lukuunsa johtanut sitten tilaa, jonka osalta kaupan pitämisestä luopumissitoumus oli annettu;

c) kantaja ei ollut muiden osakkaiden lähdön jälkeen tuottanut maitoa tilalla yhtiön alun perin antaman kaupan pitämisestä luopumista koskevan sitoumuksen jäljellä olevana voimassaoloaikana;

d) kantaja ei ollut muiden osakkaiden lähdön jälkeen sitoutunut kirjallisesti uudelleen neuvoston asetuksen N:o 1078/77 6 artiklassa tarkoitetulla tavalla ottamaan vastatakseen yhtiön antamasta kaupan pitämisestä luopumissitoumuksesta;

e) kantaja oli saanut alkuperäisen kiintiön eri tilalle?

Jos vastaus on myöntävä, mistä ajankohdasta lähtien tällainen valtuus ja/tai velvollisuus on olemassa?

2) Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on, että vastaajana olevalla ministeriöllä ei ollut tätä valtuutta eikä tätä velvollisuutta, onko asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 764/89, 3 a artiklan 1 kohta lainvastainen ja pätemätön siltä osin kuin siinä suljetaan pois mahdollisuus myöntää erityisviitemäärä edellä mainituissa tilanteissa?

3) Jos vastaus toiseen kysymykseen on, että asetuksen N:o 857/84 3 a artiklan 1 kohta on lainvastainen ja pätemätön siltä osin kuin siinä suljetaan pois mahdollisuus myöntää maitokiintiö kantajalle, onko vastaajana olevalla ministeriöllä valtuus ja/tai velvollisuus myöntää kantajalle maitokiintiö ja/tai kohdella kantajaa niin kuin se olisi saanut erityisviitemäärän ennen yhteisön sellaisten säännösten antamista, joiden tarkoituksena on korjata tai ottaa huomioon kyseisen toimenpiteen pätemättömyys?

Jos vastaus on myöntävä, mistä ajankohdasta lähtien tällainen valtuus ja/tai velvollisuus on olemassa?

4) Jos edellisiin kysymyksiin vastataan, että vastaajana olevalla ministeriöllä oli

valtuus ja/tai velvollisuus myöntää kantajalle erityisviitemäärä ja/tai kohdella kantajaa niin kuin se olisi saanut tämän viitemäärän, ennen kuin ministerioneuvosto antaa uudet säännökset ja/tai yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-264/90, Wehrs, antaman tuomion vuoksi, onko kantajalla periaatteessa oikeus saada vahingonkorvausta vastaajana olevalta ministeriöltä sillä perusteella, että tämä ei ollut myöntänyt sille erityisviitemäärää?

5) Jos vastaus neljänteen kysymykseen on, että kantajalla on oikeus saada vahingonkorvausta vastaajana olevalta ministeriöltä, millä perusteella tämä korvaus on määritettävä?"

John Ecroyd

37. Tässä asiassa kantajana on Richard Ecroydin poika. Kuten ensimmäisessä asiassa, hän vaatii kiintiöiden myöntämistä Lyvers Oclen tilalle.

38. Ecroyd Ltd oli vuokrannut itselleen Lyvers Oclen, joka oli alun perin osa Children's settlementin trustee-henkilöiden hallussaan pitämää kiinteistöä. Se oli yksi niistä neljästä maatilasta, jotka Ecroyd Ltd oli vuokrannut edelleen Credenhill Farmingille, joka oli hoitanut tilaa osallistuen kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään 14.11.1980 alkaen purkamiseensa 30.9.1984 saakka. Mainitusta päivästä alkaen Ecroyd Ltd on vastannut maatilan ja kolmen muun maatilan hoidosta, ja se oli noudattanut kaupan pitämisestä luopumissitoumusta määräpäivään 13.11.1985 saakka.

39. Children's settlementin määräysten mukaan John Ecroydilla oli yhtenä Richard Ecroydin neljästä lapsesta oikeus saada yksi neljännes trustin omaisuudesta, kun hän 22.6.1983 täytti 25 vuotta. Trustee-henkilöt ja edunsaajat päättivät sitten jakaa maatilat lasten kesken sen sijaan, että ne olisi myyty ja myynnin tuotto jaettu näiden kesken.

40. Tämän sopimuksen yhteydessä John Ecroyd halusi saada Lyvers Oclen trustin omaisuuteen kohdistuvien oikeuksiensa vastikkeena. Hän aloitti maidontuotannon 21.4.1987 tällä maatilalla, jota hän piti hallussaan Ecroyd Ltd:n alivuokralaisena, samoin kuin Ecroyd Ltd:n hänelle samassa yhteydessä luovuttamaa alkuperäistä kiintiötä.

41. Children's settlementin trustee-henkilöt luovuttivat 22.12.1989 Lyvers Oclen tilan John Ecroydille. Hänestä tuli näin ollen samalla sekä maanomistaja että Ecroyd Ltd: ltä tilan vuokrannut jälleenvuokraaja. Tämän luovutuksen yhteydessä hänen oli

maksettava 40 877 Englannin puntaa (GBP) korvatakseen sen oikeuden arvon, joka hänellä oli Children's settlementin perusteella osuuteen trustin omaisuudesta, ja luovutetun kiinteistön arvon (joka arvioitiin noin 250 000 GBP:ksi) välisen erotuksen.

42. John Ecroyd, joka esiintyi Credenhill Farmingin seuraajana, jätti 25.9.1991 hakemuksen Slom II -kiintiön saamiseksi Lyvers Oclea varten. Ministeriö hylkäsi hänen hakemuksensa sillä perusteella, että luovutus oli tehty 29.6.1989 jälkeen, eikä John Ecroydille siten syntynyt sen perusteella asetuksen N:o 1639/91 säännöksissä tarkoitetun seuraajan asemaa.

43. John Ecroyd väitti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, että koska hän oli saanut Lyvers Oclen perimällä tai perimisen kaltaisella tavalla Credenhill Farmingin antaman kaupan pitämisestä luopumissitoumuksen lakattua olemasta voimassa mutta ennen 29.6.1989 ja koska hän oli lisäksi jättänyt Slom-kiintiötä koskeneen hakemuksensa kolmen kuukauden kuluessa 1.7.1991 lukien, hänellä oli asetuksen N:o 1639/91 mukaisesti oikeus saada kiintiö Lyvers Oclea varten. John Ecroyd väitti, että vaikka luovutus tehtiin oikeudellisesti vasta 22.12.1989, hän oli varsinaisesti saanut maatilan haltuunsa ennen asetuksessa säädettyä päivämäärää.

44. Vastaajana oleva ministeriö sen sijaan katsoo, ettei kantaja täytä yhtäkään asetuksessa N:o 764/89 tai asetuksessa N:o 1639/91 erityisviitemäärän saamiseksi asetettua edellytystä. Koska ensinnäkään kantaja ei ollut osallistunut kaupan pitämisestä luopumispalkkiojärjestelmään, hän ei voinut vaatia näiden asetusten mukaista Slom I -kiintiötä. Kantaja ei ollut liioin sellainen palkkion luovutuksen saaja, joka oli ottanut vastatakseen luovuttajan kaupan pitämisestä luopumissitoumuksesta. Lopuksi kantaja ei voinut saada Slom II -kiintiötä, koska yksikään vaadituista edellytyksistä ei täyttynyt. Koska yhtäältä John Ecroyd oli hankkinut tilan vasta 22.12.1989, hän ei täyttänyt asetuksessa N:o 1639/91 säädettyä määräaikaedellytystä, jonka mukaan asianomaisen henkilön on pitänyt hankkia maatila perimällä ennen 29.6.1989. Toisaalta kantajaa edeltäneinä omistajina olivat Children's settlementin trustee-henkilöt, jotka eivät olleet osallistuneet kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään. Lopuksi kantaja ei ollut saanut Lyvers Oclea perimällä vaan pikemmin niiden oikeuksiensa vastikkeena, joita hänellä oli trustin omaisuuteen.

45. Koska High Court of Justice katsoi myös tältä osin, että oikeudenkäyntiasia aiheutti edellä mainittujen asetusten tiettyjen säännösten tulkintaa ja/tai pätevyyttä koskevia ongelmia, se pyysi yhteisöjen tuomioistuinta vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

"1) Onko vastaajana olevalla ministeriöllä valtuus ja/tai velvollisuus myöntää erityisviitemäärä kantajalle ja/tai kohdella

häntä niin kuin hänelle olisi myönnetty tällainen viitemäärä

i) neuvoston asetuksen (ETY) N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksilla (ETY) N:o 764/89 ja (ETY) N:o 1639/91, perusteella; ja/tai

ii) yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-264/90, Wehrs, antaman tuomion vuoksi

silloin, kun

a) kantaja oli muun muassa maa-alueita käsittävän Children's settlementin edunsaaja ja sai oikeuden saada osuutensa tästä täyttäessään 25 vuotta vuonna 1983;

b) Children's settlementin trusteehenkilöt olivat vuokranneet kyseiset maa-alueet H. & R. Ecroyd Limitedille, joka viljeli niitä;

c) osa näistä maa-alueista vuokrattiin tämän jälkeen edelleen yhtiölle Credenhill Farming — jonka osakas muun muassa H. & R. Ecroyd Limited oli —, joka alkoi viljellä näitä maa-alueita;

d) Credenhill Farming oli antanut kaupan pitämisestä luopumissitoumuksen neuvoston asetuksen N:o 1078/77 mukaisesti tilansa eli edellä esitetyllä tavalla edelleen vuokrattujen maa-alueiden osalta;

e) kaikki muut osakkaat olivat lähteneet Credenhill Farming -yhtiöstä ennen sen ajanjakson päättymistä, jota kaupan pitämisestä luopuminen koski, ja H. & R. Ecroyd Limited viljeli sen jälkeen omaan lukuunsa sitä tilaa, jota Credenhill Farmingin antama kaupan pitämisestä luopumissitoumus koski;

f) Credenhill Farming ja sitten H. & R. Ecroyd Limited ovat noudattaneet kaupan pitämisestä luopumissitoumuksen ehtoja; erityisesti sen jälkeen, kun muut osakkaat olivat lähteneet yhtiöstä, H. & R. Ecroyd Limited ei ollut tuottanut maitoa tilalla yhtiön antaman kaupan pitämisestä luopumista koskevan sitoumuksen jäljellä olevana voimassaoloaikana;

g) muiden osakkaiden yhtiöstä lähdön jälkeen H. & R. Ecroyd Limited ei ollut sitoutunut kirjallisesti asetuksen N:o 1078/77 6 artiklassa tarkoitetulla tavalla ottamaan vastatakseen yhtiön antamasta kaupan pitämisestä luopumissitoumuksesta;

h) H. & R. Ecroyd Limited oli saanut alkuperäisen kiintiön toista tilaa varten;

i) H. & R. Ecroyd Limited vuokrasi vuonna 1987 alkuperäisen kaupan pitämisestä luopumisen ajanjakson päättymisen jälkeen edelleen osan Credenhill Farmingin antaman kaupan pitämisestä luopumissitoumuksen piiriin alun perin kuuluneista maa-alueista kantajalle, joka on siitä asti jatkuvasti viljellyt näitä maatiloja;

j) Children's Settlementin trustee-henkilöt *siirsivät joulukuussa 1989* kyseisten maa-alueiden maanomistusoikeuden kantajalle tämän Children's settlementiin liittyvien oikeuksien vastikkeena varaten H. & R. Ecroyd Limitedille alueita koskevan maanvuokraoikeuden;

k) kantaja oli maksanut trustee-henkilöille kyseisestä luovutuksesta korvauksen, joka vastasi Children's settlementiin liittyvien kantajan oikeuksien arvon ja luovutetun omaisuuden arvon välistä erotusta ottaen huomioon, ettei tähän liittyvää erityisviitemäärää ollut?

Jos vastaus on myöntävä, mistä ajankohdasta alkaen tällainen valtuus ja/tai velvollisuus on olemassa?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan siten, että vastaajana olevalla ministeriöllä ei ollut tätä valtuutta tai velvollisuutta, onko neuvoston asetuksen (ETY) N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksilla (ETY) N:o 764/89 ja N:o 1639/91, 3 a artikla pätevä siltä osin kuin siinä suljetaan pois mahdollisuus myöntää erityisviitemäärä tälle tuottajalle?

3) Siinä erityisessä tapauksessa, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan siten, että vastaajana olevalla ministeriöllä ei ollut tätä valtuutta tai velvollisuutta, koska kantaja ei täytä asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1639/91, edellytystä, jonka mukaan asianomaisen henkilön on pitänyt saada tila haltuunsa ennen 29.6.1989, ovatko edellä mainitut asetukset päteviä siltä osin kuin niiden ulkopuolelle jätetään sellaiset tuottajat, jotka ovat hankkineet maatilan perimällä tai perimisen kaltaisella tavalla 29.6.1989 jälkeen?

4) Jos vastaus edellisiin kysymyksiin on, että neuvoston asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 a artiklan 1 kohta on lainvastainen ja pätemätön siltä osin kuin sen mukaan kantaja ei voi saada maitokiintiötä, onko vastaajana olevalla ministeriöllä valtuus ja/tai velvollisuus myöntää kantajalle maitokiintiö ja/tai kohdella häntä niin kuin hän olisi saanut erityisviitemäärän, ennen kuin annetaan sellaisia yhteisön säännöksiä, joiden tarkoituksena on korjata tai ottaa huomioon kyseisen toimenpiteen pätemättömyys?

Jos vastaus on myöntävä, mistä ajankohdasta alkaen tällainen valtuus ja/tai velvollisuus on olemassa?

5) Jos edellisiin kysymyksiin vastataan, että vastaajana olevalla ministeriöllä oli valtuus ja/tai velvollisuus myöntää kantajalle erityisviitemäärä ja/tai kohdella häntä niin kuin hän olisi saanut tämän viitemäärän, ennen kuin ministerineuvosto antoi uudet säännökset ja/tai yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-264/90, Wehrs, antaman tuomion vuoksi, onko kantajalla periaatteessa oikeus saada vahingonkorvausta vastaajana olevalta ministeriöltä sillä perusteella, että ministeriö ei ollut myöntänyt sille erityisviitemäärää?

6) Jos vastaus viidenteen kysymykseen on, että kantajalla on oikeus saada vahingonkorvausta vastaajana olevalta ministeriöltä, millä perusteella tämä korvaus on määritettävä?"

Kahden pääasian yhteiset kysymykset

46. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää kummassakin asiassa yhteisöjen tuomioistuinta ilmaisemaan käsityksensä ennen kaikkea seuraavista kolmesta seikasta:

1) Oliko kantajilla oikeus Slom-kiintiöihin joko voimassa olevien säännösten oikean tulkinnan mukaisesti tai sillä perusteella, että kiintiön saamisen esteenä olevat säännökset olisivat pätemättömät ottaen huomioon asiassa Wehrs annetun tuomion?

2) Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on kielteinen, oliko kansallisilla viranomaisilla velvollisuus hyväksyä kiintiöhakemukset yksinkertaisesti asiassa Wehrs annetun tuomion perusteella odottamatta yhteisön lainsäätäjän toimenpiteitä?

3) Jos kansallisilla viranomaisilla oli tosiasiallisesti velvollisuus myöntää maitokiintiö asiassa Wehrs annetun tuomion vuoksi, missä määrin ne saattoivat joutua vastuuseen?

47. Vaikka kummassakin asiassa esitetyt kysymykset muistuttavat huomattavasti toisiaan, kuten voidaan todeta, tutkin ne selvyyden vuoksi erikseen ja peräkkäin.

Vastaukset kysymyksiin asiassa Ecroyd Ltd

Ensimmäinen kysymys

48. *Ensimmäisen kysymyksen ensimmäisessä osassa* pyydetään määrittämään se, oliko kantajalla, Ecroyd Ltd:llä, oikeus Slom-kiintiöön asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 764/89, mukaan.

49. Näiden säännösten yhteydessä muistutan siitä, että jotta tuottaja voi vaatia väliaikaista erityisviitemäärää, sen on pitänyt osallistua kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään, sellaisena kuin tämä järjestelmä oli toteutettu asetuksella N:o 1078/77, eikä tuottaja ole saanut saada viitemääriä muulla perusteella. On siten syytä tutkia, täyttyvätkö nämä kaksi edellytystä esillä olevassa asiassa.

50. Voidaanko aluksi katsoa, että Ecroyd Ltd oli osallistunut kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään? Muodollisesti tällaisen sitoumuksen oli allekirjoittanut Credenhill Farming -yhtiö eikä kantaja 14.11.1980 alkaen. On kuitenkin otettava huomioon se, että järjestelmän soveltamisaikana Ecroyd Ltd joutui lopulta yksin johtamaan tilaa ja että se oli jatkanut aiemmin annetun sitoumuksen noudattamista.

51. Ennen kaikkea on selvitettävä eräs kantajan [18] aikaansaama sekaannus. Ei voida katsoa, että siitä lähtien, kun Credenhill Farmingin varat ja toiminta olivat siirtyneet Ecroyd Ltd:lle, tilaa johti asetuksen N:o 1078/77 [19] 5 artiklan a alakohdassa tarkoitettu sama "tuottaja" kuin aikaisemminkin. Voidaan tosin katsoa, että tuottajana voi olla ryhmä henkilöitä, joiden määrä vaihtelee. [20] Credenhill Farmingin kokoonpano vaihteli vuosina 1980—1984 usein tällä

18 — Kantajan huomautusten 40 ja sitä seuraavat kohdat.

19 — Tämän säännöksen sanamuodon mukaan "tarkoitetaan 'tuottajalla':
— maanviljelijää, luonnollista tai oikeushenkilöä, jonka tila sijaitsee yhteisön alueella ja joka on keskittynyt nautaeläinten kasvattamiseen,
— luonnollisten tai oikeushenkilöiden ryhmää, jolla on maatalouden tuotantovälineet yhteiskäytössään nautaeläinten yhteistä kasvattamista varten yhteisön alueella;".

20 — Ks. esim. asiassa C-84/90, Dent, 19.3.1992 annetussa tuomiossa esitetyt tosiseikat (Kok. 1992, s. I-2009).

tavoin. Kuitenkaan 30.9.1984 ei tapahtunut tämäntyyppistä muutosta. Kyseessä oli silloin esitetyistä asiakirjoista ilmenevien seikkojen mukaan Credenhill Farmingin purkaminen, joka on täysin eri asia. Vaikka onkin totta, että sen seuraajaksi tullut tuottaja oli yksi siihen aikaisemmin kuuluneista oikeushenkilöistä, niin silti yhtiön purkamisen jälkeen tilaa johti uusi tuottaja. Sitä tuottajaa, joka oli allekirjoittanut alkuperäisen sitoumuksen kaupan pitämisestä luopumisesta, ei enää Slom-kiintiötä koskevan hakemuksen esittämispäivänä ollut olemassa.

52. Todetkaamme lisäksi, että jos näitä kahta yhtiötä oli pidettävä yhtenä ja samana tuottajana, oli myönnettävä, että kaupan pitämisestä luopumissitoumusta ei ollut noudatettu asetuksen N:o 1078/77 5 artiklan b alakohdassa [21] tarkoitetulla tilalla, sillä tuotantoa jatkettiin viidellä maatilalla.

53. Vaikka Ecroyd Ltd:tä ei voidakaan samastaa kaupan pitämisestä luopumissitoumuksen allekirjoittaneeseen alkuperäiseen tuottajaan, tutkin, voidaanko sitä tämän alkuperäisen tuottajan seuraajana pitää kuitenkin kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään osallistuneena tuottajana.

21 — Tässä säännöksessä "tarkoitetaan 'tilalla': kaikkia tuottajan johtamia, yhteisön alueella sijaitsevia tuotantoyksiköitä".

54. Olen muistuttanut siitä, että asetuksen N:o 1078/77 6 artiklassa annetaan kaikille maatilan uusille omistajille mahdollisuus sitoutua *kirjallisesti* jatkamaan edeltäjänsä antamien sitoumusten noudattamista.

55. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus uskoo voivansa perustella väitteensä sillä, ettei Ecroyd Ltd ollut antanut tällaista muodollista sitoumusta tullessaan Credenhill Farmingin seuraajaksi.

56. Kantaja on väittänyt tältä osin, että Credenhill Farmingin vuonna 1980 antaman sitoumuksen yhteydessä kukin osakas oli sitoutunut henkilökohtaisesti. Kantaja katsoo siis, että sen henkilökohtainen allekirjoitus kyseisellä ajanjaksolla riitti tekemään sen sitoumuksesta muodollisen.

57. Minusta vaikuttaa ennen kaikkea siltä, ettei voida olla ottamatta huomioon sitä, että vaikkei kantaja ollut uusinut kirjallista ilmoitusta, se noudatti tunnontarkasti edeltäjänsä antamaa sitoumusta olla myymättä maitoa tai maitotuotteita ajanjaksosta jäljellä olevana aikana.

58. Eikö juuri tämä ole asiassa olennaista, jos tarkastellaan asetuksen N:o 1078/77 tarkoitusta? Muistakaamme, että kaupan pitämisestä luopumispalkkiot otettiin käyttöön,

jotta hidastettaisiin sellaisten markkinoiden kehitystä, joille on ominaista huomattavat ja kasvavat ylijäämät. Tarkoituksena oli tämän tavoitteen mukaisesti saada tuottajat luopumaan tuottamiensa tuotteiden myymisestä, koska näiden tuotteiden myynnistä saatavien tulojen menettäminen hyvitetään myöntämällä palkkio. [22] Asetuksessa N:o 1078/77 säädetyllä luovutuksiin sovellettavalla järjestelmällä on sama tavoite. Tältäkin osin kyse on käytännöllisesti katsoen yhteisön ja tuottajan välisestä sopimuksesta. Tuottaja sitoutuu tavallaan yleisen edun vuoksi osallistumaan yhteisön ylituotannon pienentämiseen jatkamalla edeltäjänsä antaman sitoumuksen noudattamista, samalla kun yhteisö myöntää sille palkkion hyvitykseksi. Ecroyd Ltd on esillä olevassa asiassa täyttänyt oman osuutensa sopimuksesta. Minusta tuntuu erityisen ankaralta ja varsinkin asetetun tarkoituksen noudattamiseksi toteutetun, yhteisön ja tuottajien yhteistyötä koskevan järjestelmän hengen vastaiselta kieltäytyä tunnustamasta tätä seikkaa pelkästään sen vuoksi, ettei Ecroyd Ltd täyttänyt sitä muodollista edellytystä, jonka mukaan sitoumus oli annettava *kirjallisesti*.

59. Katson näin ollen, että Ecroyd Ltd on hyvinkin osallistunut kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään ja saanut siten mahdollisesti oikeuden Slom-kiintiöön.

60. Jotta tuottaja saisi oikeuden 3 a artiklan mukaiseen erityisviitemäärään, sen on kuitenkin täytettävä toinenkin edellytys: se, ettei se ole saanut viitemäärää muulla perusteella. Esillä olevassa asiassa sama tuottaja, jonka neljästä maatilasta koostuva tuotantoyksikkö oli osallistunut kaupan pitämisestä luopumisjärjestelmään, oli saanut myös alkuperäisen kiintiön niille viidelle maatilalle, joilla se oli jatkanut maidontuotantoa keskeytyksettä. Ecroyd Ltd ei siis täyttänyt tätä ajanjaksolla voimassa olleissa säännöksissä säädettyä toista edellytystä. Vaikka päällekkäisyyden kieltävä sääntö todettaisiinkin jatkossa pätemättömäksi, vastaajana olevan ministeriön asiana ei ole ennakoida tällaista pätemättömyyttä, koska yhteisöjen tuomioistuimen toteamuksen mukaan "— — jokaista perustamissopimuksen nojalla voimaansaatettua asetusta on pidettävä lähtökohtaisesti pätevänä niin kauan, kunnes toimivaltainen tuomioistuin on todennut sen pätemättömäksi". [23]

61. Koska Ecroyd Ltd ei täyttänyt asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 764/89, 3 a artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetun päällekkäisyyden kieltävän säännön mukaista edellytystä, sille ei voitu näin ollen myöntää väliaikaista erityisviitemäärää.

62. *Ensimmäisen kysymyksen toisessa osassa* pyritään selvittämään se, oliko kantajalla

22 — Asetuksen N:o 1078/77 kolmas perustelukappale on muuten tämän suuntainen, sillä sen mukaan "palkkioiden määrä on vahvistettava tasolle, jonka myötä niitä voidaan pitää tietynlaisena korvauksena kyseisten tuotteiden kaupan pitämisestä saatavien tulojen menetyksestä".

23 — Asia 101/78, Granaria, tuomio 13.2.1979 (Kok. 1979, s. 623, 4 kohta).

oikeus Slom-kiintiöön tämän 3 a artiklan 1 kohdan perusteella asiassa Wehrs annetun tuomion vuoksi.

63. Kantajana asiassa, jonka vuoksi mainittu tuomio oli annettu, ollut Wehrs oli saanut asetuksen N:o 857/84 perusteella viitemäärän. Wehrs oli hakenut tämän viitemäärän korotusta, koska hän oli ennen asetuksen N:o 857/84 voimaantuloa ostanut tilan, jolla hän oli jatkanut aikaisemman omistajan asetuksen N:o 1078/77 perusteella antaman tuotannon muuttamissitoumuksen noudattamista. Tämä hakemus oli hylätty asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 764/89, 3 a artiklan 1 kohdassa tarkoitetun päällekkäisyyden kieltävän säännön perusteella.

64. Yhteisöjen tuomioistuin, jolle oli esitetty ennakkoratkaisupyyntö tämän säännöksen pätevyydestä, katsoi seuraavaa:

"Riidanalaisella säännöksellä loukataan — — asianomaisten tuottajien perusteltua luottamusta siihen, että niiden ennen maidon lisämaksujärjestelmän voimaantuloa antamat sitoumukset olivat luonteeltaan rajoitettuja. Mainittu säännös on tämän vuoksi todettava pätemättömäksi sen vuoksi, että sillä loukataan luottamuksensuojan periaatetta — — .

Esitettyyn kysymykseen on siis syytä vastata, että asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 764/89, 3 a artiklan 1 kohdan toinen luetelmakohta ei ole pätevä siltä osin kuin sillä jätetään erityisviitemäärän myöntämisen ulkopuolelle sellaiset asetuksen N:o 1078/77 perusteella myönnetyn palkkion luovutuksen saajat, jotka ovat saaneet viitemäärän asetuksen N:o 857/84 2 artiklan perusteella." [24]

65. Loppujen lopuksi kysymys koskee sitä, oliko kansallisilla viranomaisilla velvollisuus antaa täysi vaikutus tälle pätemättömyyspäätökselle *ennen* asiantilan korjaavan uuden säädöksen antamista. Itse asiassa on syvennyttävä siihen, miten sellainen tuomio, jossa todetaan yhteisön säädöksen pätemättömyys, vaikuttaa kansallisiin viranomaisiin.

66. Koska säädöksen pätevyyttä koskeva ennakkoratkaisupyyntö liittyy luonteensa takia yhteisön säädösten lainmukaisuutta koskeviin kanteisiin, oikeustieteellisessä kirjallisuudessa muistutetaan säännöllisesti siitä, että tällainen ennakkoratkaisupyyntö muistuttaa kumoamiskannetta. [25]

24 — Tuomion 15 ja 16 kohta.

25 — Ks. esim. Mertens de Wilmars, J. 1981: Annulation et appréciation de validité dans le traité CEE: convergence ou divergence? — Mélanges H. Kutscher. S. 283; Isaac, G.: Droit communautaire général. S. 296; Kovar, R.: Jurisclasseurs Europe. Nide 362, 10 kohta, seitsemäs alakohta.

67. Yhteisöjen tuomioistuin itse on korostanut näiden seikkojen välistä yhteyttä seuraavasti:

"Vaikka perustamissopimuksessa ei nimenomaisesti määrätäkään, mitä seurauksia voi aiheutua pätemättömyyden toteamisesta ennakkoratkaisumenettelyssä, 174 ja 176 artiklassa on täsmällisiä sääntöjä asetuksen kumoamisen vaikutuksista suoran kanteen yhteydessä. Esimerkiksi 176 artiklassa määrätään, että kumotun säädöksen antaneen toimielimen on toteutettava toimenpiteet, joita tarvitaan yhteisöjen tuomioistuimen tuomion noudattamiseksi. Yhdistetyissä asioissa 117/76 ja 16/77, Ruckdeschel ym. ja Hansa-Lagerhaus Ströh, 'Quellmehl', 19.10.1977 antamassaan tuomiossa (Kok. 1977, s. 1753) sekä yhdistetyissä asioissa 124/76 ja 20/77, Moulins et Huileries de Pont-à-Mousson ja Providence agricole de la Champagne, 'Gritz', samana päivänä antamissaan tuomioissa (Kok. 1977, s. 1795) yhteisöjen tuomioistuin oli jo viitannut tähän sääntöön ennakkoratkaisumenettelyn yhteydessä." [26]

68. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin toteuttaa pätevyyden arviointia koskevan ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä samantyyppistä valvontaa kuin kumoamiskanteen yhteydessä, näistä aiheutuvat seuraukset sitä vastoin ovat erilaiset.

69. Perustamissopimuksen 173 artiklaan perustuvan kanteen vuoksi kumottu säädös tai päätös julistetaan "mitättömäksi", ja se kumotaan taannehtivasti — paitsi mikäli yhteisöjen tuomioistuin EY:n perustamissopimuksen 174 artiklan toisen kohdan mukaisesti rajoittaa antamansa tuomion vaikutuksia ajallisesti. Kun toisaalta yhteisöjen tuomioistuin katsoo kyseisen säädöksen tai päätöksen virheelliseksi EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisen menettelyn yhteydessä, se ainoastaan "ratkaisee", että säädös tai päätös on "pätemätön". [27]

70. Pätemättömyyden toteamisesta aiheutuu tosin tiettyjä kumoamistuomion vaikutusten kaltaisia vaikutuksia.

71. Kansallisilla tuomioistuimilla on siten velvollisuus ottaa huomioon ennakkoratkaisupyynnön aiheuttanut lainvastaisuusväite siten, ettei se sovella säädöstä sen käsiteltävänä olevassa pääasiassa.

72. Todettu pätemättömyys sitoo myös kaikkia muita kansallisia tuomioistuimia, jotka sisäisten oikeusteiden kautta joutuvat käsittelemään samaa riita-asiaa. [28] Kansallisiin tuomioistuimiin nähden tällaisilla säädöksen pätemättömäksi toteavilla päätöksillä on sitä paitsi myös taannehtiva vaikutus — niitä ei kuitenkaan rinnasteta kumoamispäätöksiin, vaan "kun säädös tulee taannehtivasti soveltumattomaksi oikeudenkäynnin kohteena olevaan tilanteeseen, kansallisella tuomioistuimella on yksinkertaisesti mahdollisuus katsoa taannehtivaksi tuomion sen vaikutuksen, että mainittuun säädökseen ei

26 — Asia 4/79, Providence agricole de la Champagne, tuomio 15.10.1980 (Kok. 1980, s. 2823, 44 kohta); asia 109/79, Maïseries de Beauce, tuomio 15.10.1980 (Kok. 1980, s. 2883, 44 kohta) ja asia 145/79, Roquette Frères, tuomio 15.10.1980 (Kok. 1980, s. 2917, 51 kohta).

27 — Ks. tältä osin em. Isaac, G. ja Kovar, R.

28 — Vakiintunut oikeuskäytäntö asiassa 66/80, International Chemical Corporation, 13.5.1981 annetusta tuomiosta alkaen (Kok. 1981, s. 1191, 13 kohta).

voida vedota" [29] —, paitsi jos yhteisöjen tuomioistuin päättää, että pätemättömyys koskee ainoastaan tulevaisuutta. [30]

73. Lopulta kansallisten viranomaisten, jotka ovat antaneet kansallisia säännöksiä pätemättömäksi julistetun säädöksen perusteella tai sen soveltamiseksi, on peruutettava nämä säännökset. [31]

74. Tästä huolimatta muulloin kuin mainitussa tapauksessa pätemättömyyden toteavan tuomion vaikutukset *kansallisiin viranomaisiin nähden* on erotettava kumoamistuomion vaikutuksista: kun kumoamistuomion vaikutukset ulottuvat *kumottuun asetukseen itseensä* kumoten sen eli poistaen sen oikeusjärjestyksestä, pätemättömyyden toteavan tuomion tarkoituksena on tuottaa vaikutuksia pääosin tuomioistuimiin nähden sellaisia tilanteita varten, joissa niiden on sovellettava mainittua asetusta.

75. Voidaan tosin ajatella, että yhteisöjen tuomioistuimen pätemättömyyden vahvistava toteamus riittää itsessään, koska sillä poistetaan yksinkertaisesti se oikeudellinen perusta, jonka nojalla oli asetettu tietyt velvollisuudet, kuten esimerkiksi tietyn maksun maksaminen. [32] Tällaisessa tapauksessa kansalliset viranomaiset voivat antaa ennakkoratkaisulle täyden vaikutuksen, ja niiden on se annettava ja katsottava viimeksi mainittu säädös samalla tavalla mitättömäksi kuin silloin kun yhteisön säädös on tuomiolla kumottu, jotta perityt maksut voidaan palauttaa.

76. Sitä vastoin yksinkertainen yhteisön säädöksen pätemättömyyden toteaminen ei riitä aina poistamaan riitautetun oikeudellisen säännön lainvastaisuutta. Näin todettu lainvastaisuus voi hävitäkseen tarvita monimutkaisia järjestelyjä tai sitä, että valitaan yksi useista mahdollisista vaihtoehdoista kaikkien jäsenvaltioiden osalta, mitä ei voida jättää kunkin kansallisen viranomaisen harkittavaksi; muussa tapauksessa saatettaisiin järkyttää yhteisössä toteutetun järjestelmän johdonmukaisuutta. Minusta tuntuu siltä, että tällaisia näkökohtia liittyy asiassa Wehrs annetussa tuomiossa tehtyyn päällekkäisyyden kieltävän säännön pätemättömyyttä koskevaan toteamukseen. Jotta tultaisiin vakuuttuneiksi tästä, riittää, että pidetään mielessä kaikkien maidon ja maitotuotteiden yhteismarkkinoita koskevien yhteisön säännösten monimutkaisuus ja lomittaisuus sekä järjestelyt, joita päällekkäisyyden kieltävän säännön pätemättömäksi toteaminen edellytti neuvostossa asetusta N:o 2055/93 annettaessa.

77. Jos kansallisten viranomaisten olisi pitänyt ennakoida tällaisia toimenpiteitä yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Wehrs antaman tuomion vuoksi, niiden olisi pitänyt olla noudattamatta päällekkäisyyden kieltävää sääntöä ja alkaa näin ollen myöntää kiintiöitä asianomaisille tuottajille.

29 — Em. Isaac, G., s. 300, 2 kohta.

30 — Ks. esim. em. 15.10.1980 annetut kolme tuomiota.

31 — Asia 23/75, Rey Soda, tuomio 30.10.1975 (Kok. 1975, s. 1279).

32 — Ks. esim. asia 130/79, Express Dairy Foods, tuomio 12.6.1980 (Kok. 1980, s. 1887, 14 kohta) ja asia C-228/92, Roquette Frères, tuomio 26.4.1994 (Kok. 1994, s. I-1445, 18 kohta).

78. On kuitenkin pidettävä mielessä se, että koska yhteisön säännöksillä pyritään hidastamaan tuotannon kasvua, niissä vahvistetaan, *yhteisön tasolla*, kokonaisuudessaan taattu kokonaismäärä, joka sitten jaetaan eri jäsenvaltioiden kesken, jotka vuorostaan jakavat niille osoitetun määrän kotimaisten tuottajien kesken. Kokonaismäärä on siten erilainen kunkin jäsenvaltion osalta, ja se on sellainen ehdoton raja, jonka alapuolella jäsenvaltion on pysyttävä, kun se myöntää viitemääriä.

79. Näin ollen kansalliset viranomaiset eivät tietenkään olisi voineet päättää mielivaltaisesti vahvistamiensa viitemäärien myöntämisestä.

80. Näissä olosuhteissa niillä saattoi olla useita eri mahdollisuuksia. Voin mainita joitakin: evätä joiltakin tai kaikilta sellaisilta tuottajilta, jotka olivat jo saaneet kiintiön, osa näiden viitemäärästä ja jakaa se uudelleen niiden tuottajien kesken, jotka eivät ole tosiasiallisesti saaneet tätä etua päällekkäisyyden kieltävän säännön vuoksi; käyttää hyväkseen asetuksen N:o 857/84 4 a artiklaa [33], jossa jäsenvaltioille annetaan lupa tietyn rajoitetun ajanjakson ajan myöntää käyttämättömät tuottajien tai ostajien viitemäärät saman alueen ja tarvittaessa muiden alueiden tuottajille tai ostajille; tai käyttää tähän tarkoitukseen kansallista varantoa ...

81. Mutta vaikka nämä viranomaiset olisivatkin käyttäneet jotakin näistä mahdollisuuksista, millä perusteella ne olisivat voineet arvioida myönnettävän määrän? Ja vaikka ne olisivat onnistuneet selvittämään kaikki nämä vaikeudet, kuinka ne olisivat voineet olla varmoja siitä, että ne toimivat myöhemmin annettavien säännösten mukaisesti ja noudattavat samalla yhteisön säännösten olennaista tavoitetta, eli ylituotannon rajoittamista? *Voidaan myös kuvitella millaisia vaikeuksia* aiheutuisi päädyttäessä erilaisiin ratkaisuihin eri valtioissa ...

82. Voisin esittää lisää esimerkkejä, mutta minusta ei ole tarpeellista korostaa tätä seikkaa, koska minusta on aivan ilmeistä, että kansalliset viranomaiset eivät ole voineet yksin päätellä, mitä seurauksia aiheutuu siitä, että yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Wehrs antamassa tuomiossa päällekkäisyyden kieltävä sääntö todetaan pätemättömäksi.

83. Tällaisen päätelmän puutteellisuus ei kylläkään jää minulta huomaamatta. Kun yhteisöjen tuomioistuin toteaa säännöksen pätemättömäksi, kansalliset viranomaiset eivät voi toimia tämän mukaisesti, eivätkä sellaiset taloudelliset toimijat, joiden etujen vastainen tällainen säännös on, voi näin ollen vedota säännöksen pätemättömyyteen. Pätemättömäksi todetun asetuksen vaikutukset ja asema jäävät aina epävarmoiksi, ellei asetuksen soveltamisesta panna vireille oikeudenkäyntiä.

33 — Lisätty asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 857/84 muuttamisesta 26 päivänä helmikuuta 1985 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 590/85 (EYVL L 68, s. 1).

84. Muita keinoja on kuitenkin olemassa. Asiassa voitaisiin esimerkiksi vedota yhteisön vastuuseen. Samoin sellaisessa tilanteessa, jossa yhteisön toimielimet eivät toteuttaisi toimia todetun pätemättömyyden korjaamiseksi, voitaisiin nostaa laiminlyöntikanne niiden menettelyn vuoksi.

85. Tältä osin yhteisöjen tuomioistuin on antanut mahdollisuuden vastata esitettyyn väitteeseen todetessaan, että pätemättömän asetuksen antajan, neuvoston tai komission, on toimittava tuomiossa esitettyjen toteamusten mukaisesti EY:n perustamissopimuksen 176 artiklan perusteella ja että asetuksen antaja kantaa vastuun tästä seikasta.

86. Yhteisöjen tuomioistuin totesi seuraavaa:

"— — yhteisön toimivaltaisten toimielinten asiana on toteuttaa tarvittavat toimet — —; tällainen vastaus — — on vielä aiheellisempi silloin, kun on olemassa useita mahdollisuuksia korjata [todettu pätemättömyys] ja kun toimivaltaisten toimielinten asiana on yhteisen maatalouspolitiikan alalla arvioida niitä taloudellisia ja poliittisia tekijöitä, joista nämä vaihtoehdot riippuvat;" [34]

ja seuraavaa:

"— — kuitenkin tällä vastauksella [jolla todetaan asetuksen pätemättömyys] annetaan neuvostolle mahdollisuus toteuttaa kaikki tarvittavat yhteisön oikeuden mukaiset toimenpiteet markkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi — —." [35]

87. Tämän oikeuskäytännön mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Wehrs antaman tuomion vuoksi ja ilman että yhteisöjen tuomioistuimen olisi pitänyt tätä täsmentää, neuvostolla ei ollut todetun pätemättömyyden korjaamiseksi muuta mahdollisuutta kuin antaa uusi yhteisön säädös. Kansalliset viranomaiset eivät ennen asetuksen N:o 2055/93 antamista voineet ennakoida tässä asetuksessa kiintiöiden myöntämiselle asetettuja täsmällisiä ehtoja ja rajoja.

88. Ensimmäiseen kysymykseen on lopuksi syytä vastata, ettei kummassakaan High Courtin esittämässä tilanteessa vastaajana olleella ministeriöllä ollut valtuutta tai velvollisuutta myöntää kantajalle väliaikaista erityisviitemäärää tai kohdella sitä niin kuin se olisi saanut tällaisen viitemäärän.

34 — Em. yhdistetyt asiat 117/76 ja 16/77, Ruckdeschel ja Hansa-Lagerhaus Ströh, "Quellmehl", tuomio 19.10.1977 (Kok. 1977, s. 1753, 13 kohta) sekä yhdistetyt asiat 124/76 ja 20/77, Moulins et Huileries de Pont-à-Mousson ja Providence agricole de la Champagne, "Gritz", tuomio 19.10.1977 (Kok. 1977, s. 1795, 28 ja 29 kohta).

35 — Yhdistetyt asiat 103/77 ja 145/77, Royal Scholten-Honig ja Tunnel Refineries, tuomio 25.10.1978 (Kok. 1978, s. 2037, 86 kohta). Tässä lainattujen tuomioiden lisäksi ks. myös tältä osin em. 15.10.1980 annetut tuomiot ja em. asiassa International Chemical Corporation annettu tuomio, 16 kohta.

Toinen kysymys

89. Tämä kysymys, joka riippuu ensimmäiseen kysymykseen annetusta kieltävästä vastauksesta, koskee asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 764/89, 3 a artiklan 1 kohdan pätevyyttä.

90. Yhteisöjen tuomioistuin on jo antanut vastauksen tähän kysymykseen asiassa Wehrs antamassaan tuomiossa, jossa asetuksen N:o 857/84 3 a artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettu päällekkäisyyden kieltävä sääntö todettiin pätemättömäksi; tältä osin riittää, että viittaan siihen lopputulokseen, johon yhteisöjen tuomioistuin päätyi ja jonka olen jo maininnut tämän ratkaisuehdotukseni 64 kohdassa.

Kolmas kysymys

91. Kolmannessa kysymyksessä pyritään määrittämään, oliko kansallisilla viranomaisilla ennen yhteisön muiden säännösten antamista velvollisuus toimia sen toteamuksen mukaisesti, että 3 a artiklan 1 kohta on pätemätön.

92. Tätä seikkaa on tutkittu ensimmäisen kysymyksen toisessa osassa, ja viittaan tähän tutkimukseen. [36]

Neljäs ja viides kysymys

93. Näihin kysymyksiin, joilla pyritään määrittämään, saattoiko kansallisille viranomaisille syntyä vastuu ja, tarvittaessa, tällaisen vastuun perusta, ei tarvitse vastata, koska olen katsonut, että kolmanteen kysymykseen on vastattava kieltävästi.

94. Todettakoon pelkästään, että määritettäessä mahdollisen vastuun syntymistä on tutkittava ensisijaisesti sitä, olisiko yhteisölle näin syntynyt vastuu. Mainittakoon sitä paitsi, että tämän asian kantaja oli vuonna 1992 nostanut yhteisöä vastaan vahingonkorvauskanteen, joka on parhaillaan vireillä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. [37]

36 — Ratkaisuehdotukseni 62 ja sitä seuraavat kohdat.

37 — Ks. komission huomautusten 56 kohta.

Vastaukset kysymyksiin asiassa John Ecroyd

Ensimmäinen kysymys

95. *Ensimmäisen kysymyksensä ensimmäisessä osassa* High Court haluaa tietää, oliko kantajalla, John Ecroydilla, asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksilla N:o 764/89 ja N:o 1639/91, mukaan oikeus Slom II -kiintiöön.

96. Totean heti alkuun, että kantaja ei voinut vaatia erityisviitemäärän myöntämistä vetoamalla asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna ainoastaan asetuksella N:o 764/89, 3 a artiklan 1 kohtaan. Tämän säännöksen mukaan nimittäin vain kaksi tuottajaryhmää saattoi vaatia sitä: ne, jotka olivat antaneet kaupan pitämisestä luopumissitoumuksen, ja ne, jotka olivat ottaneet tilan haltuunsa alkuperäisiltä edunsaajilta kaupan pitämisestä luopumisen ajanjakson aikana ja sitoutuneet samalla vastaamaan tästä velvollisuudesta. Kantaja oli kuitenkin aloittanut vuonna 1987 tuotannon Lyvers Oclen tilalla yksinomaan Ecroyd Ltd:n alivuokralaisena kaupan pitämisestä luopumisen ajanjakson päättymisen jälkeen. Hän ei siten kuulunut tuolloin voimassa olleiden säännösten henkilölliseen soveltamisalaan.

97. Saattoiko kantajan tilanne tästä huolimatta muuttua toisenlaiseksi sen jälkeen, kun asetusta N:o 857/84 oli muutettu asetuksella N:o 1639/91, joka oli annettu erityisesti asiassa Rauh annetun tuomion vuoksi?

98. Asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1639/91, 3 a artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan mukaan sellainen tuottaja, joka on saanut tilan *perimällä tai perimisen kaltaisella tavalla* sen jälkeen kun tilan luovuttajan asetuksen N:o 1078/77 nojalla antama sitoumus oli lakannut olemasta voimassa mutta *ennen 29.6.1989*, saa 1.7.1991 alkavan kolmen kuukauden määräajassa tehdystä hakemuksestaan väliaikaisesti erityisviitemäärän.

99. Kantaja on tehnyt esillä olevassa asiassa hakemuksensa määräajassa (25.9.1991). Voidaanko kuitenkin katsoa, että hän on saanut tilan ennen 29.6.1989 perimällä tai perimisen kaltaisella tavalla sellaiselta henkilöltä, joka oli antanut kaupan pitämisestä luopumissitoumuksen ja noudattanut sitä?

100. Yhteisöjen tuomioistuin on tarkastellut käsitettä "perimällä tai perimisen kaltaisella

tavalla" asiassa Von Deetzen 22.10.1991 antamassaan tuomiossa seuraavasti:

"Käsitettä 'perimisen kaltainen toimi' — — on tulkittava siten, että se tarkoittaa siitä oikeudellisesta muodosta, jolla se on toteutettu, riippumatta kaikenlaisia sellaisia toimia, joihin liittyvät vaikutukset ovat vastaavia kuin perimiseen liittyvät vaikutukset. Se käsittää siten erityisesti tuottajan ja hänen perillisensä väliset, kyseistä tilaa koskevat liiketoimet *edellyttäen, että liiketoimi on toteutettu siten, että sillä pyritään sen tavoitteen ja kohteen mukaisesti ennen kaikkea siihen, että perillinen jatkaa toimintaa tilalla, eikä siihen, että perittävä näin muuttaisi tilan arvon rahaksi.*

Näin ollen sitä, että tila sijoitetaan osuutena sellaiseen yhtymään, josta erityisviitemäärän haltijalla on osuus, tai sitä, että Saksan oikeuden mukaan viimeksi mainitun kuoltua tai lähdettyä yhtymästä hänen osuutensa joutuu muille osakkaille, taikka vielä sitä, että erityisviitemäärän haltijan perillinen vuokraa tilan, ei voitaisi jättää 'perimisen kaltaisen toimen' määritelmän ulkopuolelle *edellyttäen, että kyseisen toimen perustana olevan sopimuksen ehdot ovat sellaiset, että niissä asetetaan perillinen etuoikeutettuun asemaan verrattuna sellaisen toimijan asemaan, joka ottaa haltuunsa vastaavan tilan markkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin.*

Silloin kun kansallinen tuomioistuin ja yhteisöjen tuomioistuin ovat ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklassa määrätyin tavoin yhteistyössä, kansallisen tuomioistuimen asiana on määritellä, täyttyvätkö edellä mainitut perusteet ennakkoratkaisukysymykseen sisältyvissä mahdollisissa tosiasiallisissa tilanteissa ottamalla huomioon kaikki kyseisiä toimia luonnehtivat tosiseikat ja oikeudelliset seikat." [38]

101. Tämän oikeuskäytännön ja erityisesti edellä lainatun viimeisen kohdan nojalla ja huolimatta niistä lausumista, joita suullisessa käsittelyssä mahdollisesti tältä osin esitettiin, katson, ettei yhteisöjen tuomioistuimen asiana ole ilmaista käsitystään siitä kysymyksestä, oliko se luovutus, jonka perusteella kantajasta tuli riidan kohteena olevan tilan omistaja, periminen tai muu sen kaltainen toimi. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana on ratkaista tämä kysymys ottaen huomioon edellä mainitussa asiassa Von Deetzen 22.10.1991 annetussa tuomiossa mainitut perusteet.

102. Todetkaamme tältä osin ensinnäkin yksinkertaisesti, että sitä, että John Ecroyd oli saanut 25-vuotiaana vuonna 1983 oikeuden yhteen Children's settlementin osuuteen, ei voida pitää perimisenä tai sen kaltaisena toimena. Tuolloin kantaja sai haltuunsa ainoastaan oikeuden saada tietty osuus trustin omaisuudesta muttei vielä erillistä tai yksilöityä osaa siitä. Muitten edunsaajien kanssa toimitettavan jaon osalta saattoivat tulla

38 — Asia C-44/89 (Kok. 1991, s. I-5119, 38—40 kohta). Kursivointi kirjoittajan.

kyseeseen useat vaihtoehdot. [39] Sitten vuonna 1987 John Ecroyd aloitti tuotannon Lyvers Oclella ainoastaan Ecroyd Ltd:n alivuokralaisena; viimeksi mainittu puolestaan oli Children's settlementin vuokramies. Tällaista asemaa ei myöskään voida rinnastaa perillisen asemaan.

103. Lopulta kantaja sai vasta vuonna 1989 omistusoikeuden Lyvers Ocleen.

104. Ei voida tietenkään katsoa, että se toimi, jonka perusteella John Ecroydista tuli omistaja, oli tavanomainen liiketoimi, koska kantaja maksoi tämän maatilan arvosta ainoastaan 15 prosenttia, mikä vastasi hänen Children's settlementiin liittyvien oikeuksiensa arvon ja luovutetun omaisuuden arvon välistä erotusta. Tältä osin ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että kyseessä oli periminen, koska on totta, kuten yhteisöjen tuomioistuin on nimenomaisesti todennut, että "— — toimen perustana olevan sopimuksen ehdot ovat sellaiset, että niissä asetetaan perillinen etuoikeutettuun asemaan verrattuna sellaisen toimijan asemaan, joka ottaa haltuunsa vastaavan tilan markkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin".

105. Tältä osin käyty keskustelu tuntuu mielestäni todellisuudessa ainakin merkityksettömältä, ellei näennäiseltä. Joko nimittäin katsotaan, että John Ecroyd ei ollut saanut Lyvers Oclea perimällä tai muulla sen kaltaisella tavalla, jolloin hän ei voinut vaatia Slom II -kiintiötä, tai että maiden luovutus kantajalle on todellakin periminen tai sen kaltainen toimi mutta että se on tapahtunut 22.12.1989 eli asetuksessa säädetyn määräpäivän 29.6.1989 jälkeen; mainitun määräpäivän jälkeen sellaisen tilan perillisellä, jonka osalta oli aikaisemmin annettu kaupan pitämisestä luopumissitoumus, ei ole enää oikeutta pyytää väliaikaista erityisviitemäärää.

106. Katson siten, ettei kantajalla ollut asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1639/91, 3 a artiklan 1 kohdan nojalla oikeutta erityisviitemäärään.

107. *Ensimmäisen kysymyksen toisessa osassa* ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy yhteisöjen tuomioistuimelta, voitiinko yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Wehrs antaman tuomion perusteella päätellä tällaisen oikeuden erityisviitemäärän olemassaolo.

108. Vaikka kantajan tilanne tässä asiassa saattoi jollakin tavalla liittyä siihen, että tässä tuomiossa todettiin päällekkäisyyden kieltävä sääntö pätemättömäksi, katson, ettei siitä voinut aiheutua minkäänlaista velvolli-

39 — Suullisessa käsittelyssä myönnettiin, että trustee-henkilöt saattoivat esimerkiksi myydä trustin omaisuuden jakaakseen myyntituoton. Trustee-henkilöt saattoivat olla hyväksymättä John Ecroydin pyyntöä saada Lyvers Ocle. Kuten John Ecroydin edustaja myönsi suullisessa käsittelyssä, John Ecroydilla oli tuona ajankohtana ainoastaan potentiaalinen oikeus.

suutta kansallisille viranomaisille asiassa Ecroyd Ltd esitetyistä syistä. Viittaan siten tarvittaessa asiassa Ecroyd Ltd esitetyn ensimmäisen kysymyksen toisen osan osalta esittämääni ratkaisuehdotukseen. [40]

Toinen ja kolmas kysymys

109. Näillä kysymyksillä High Court haluaa ratkaista sen, onko asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksilla N:o 764/89 ja N:o 1639/91, 3 a artiklan 1 kohta pätevä siltä osin kuin siinä ei sallita erityisviitemäärän myöntämistä sellaisille tuottajille, jotka ovat saaneet tilan perimällä tai sen kaltaisella tavalla 29.6.1989 jälkeen. Todetkaamme, että tällaisilla kysymyksillä on merkitystä ainoastaan, jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätyy yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Von Deetzen 22.10.1991 antamassa tuomiossa mainittujen perusteiden mukaisesti sellaiseen lopputulokseen, että kantaja oli saanut Lyvers Oclen perimällä tai sen kaltaisella tavalla.

110. Kuten julkisasiamies Mischo totesi asiassa Rauh antamassaan ratkaisuehdotuksessa, perimisen tai sen kaltaisen toimen yhteydessä on siten todettava, että yleisen periaatteen mukaan perillinen astuu perittävän henkilön tilalle ja ottaa haltuunsa tämän omaisuuden kokonaisuudessaan. [41] Tämä perillinen voi ottaa haltuunsa tämän omaisuuden vain yhtenä kokonaisuutena, eikä hän voi vaatia parempaa oikeutta kuin Slom I -tuottajana toiminut perittävä.

111. Kuitenkin tiedetään, että 3 a artiklan 1 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 764/89, säädettiin myös Slom I -tuottajien tekemiin väliaikaisia erityisviitemääriä koskeviin hakemuksiin liittyvästä vanhentumisajasta: hakemukset oli tehtävä 29.3.1989 ja 29.6.1989 välisenä aikana.

112. Näin ollen on täysin johdonmukaista, että asetuksessa N:o 1639/91 on otettu huomioon ainoastaan ne Slom II -tuottajat, jotka ovat saaneet tilan Slom I -tuottajalta ennen 29.6.1989. Tässä yhteydessä niillä on viitemäärän saamiseen sama potentiaalinen oikeus kuin tilan luovuttajalla olisi ollut. Kuten asetuksen N:o 1639/91 ensimmäisen perustelukappaleen viimeisessä virkkeessä korostetaan, "— — on syytä antaa niille tuottajille, jotka ovat saaneet maitotilan haltuunsa perimällä tai perimisen kaltaisella tavalla ja jotka eivät ole tehneet hakemusta 29.3. ja 29.6.1989 välisenä aikana tai joiden hakemus on hylätty, mahdollisuus tehdä hakemus tai uudistaa se". * Jos sitä vastoin oikeus viitemäärään olisi annettu niille tuottajille, jotka

40 — Tämän ratkaisuehdotuksen 62 ja sitä seuraavat kohdat.

41 — Em. asia Rauh, ratkaisuehdotuksen 30—33 kohta.

* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

perivät 29.6.1989 jälkeen, nämä olisivat saaneet sellaisen oikeuden, jota tilan luovuttajalla ei ollut ja jota tämä ei olisi siten voinut näille siirtää. Niillä Slom II -tuottajilla, jotka perivät 29.6.1989 jälkeen, voi siten olla oikeus viitemäärään ainoastaan, jos se kuuluu perittävään omaisuuteen, eli ainoastaan, jos tilan luovuttanut Slom I -tuottaja oli tehnyt hakemuksen määräajassa 29.3. ja 29.6.1989 välisenä aikana.

113. Toteaisin myös, että 3 a artiklan 1 kohdan nykyinen sanamuoto, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1639/91, on sopusoinnussa asiassa Rauh annetun tuomion kanssa ja että asetus on nimenomaan annettu tämän tuomion vuoksi. Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin katsonut, että tämän artiklan sanamuotoa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 857/84, ei voida tulkita "— — siten, että tässä säännöksessä ei anneta tälle perilliselle tai seuraajalle mahdollisuutta saada *samalla perusteella kuin tuottaja itsekin* erityisviitemäärä tämän artiklan säännöksissä mainituilla edellytyksillä" [42], ja todennut sen jälkeen seuraavasti: "Sitä vastoin — — tätä artiklaa [on] tulkittava siten, että siinä mainituilla 'tuottajilla' tarkoitetaan niiden maanviljelijöiden lisäksi, jotka ovat itse antaneet asetuksen N:o 1078/77 mukaisen sitoumuksen, niitä maanviljelijöitä, jotka maanviljelijän antaman sitoumuksen voimassaolon lakkaamisen jälkeen ovat saaneet kyseisen maatilan haltuunsa perimällä tai sen kaltaisella tavalla". [43]

114. Katson siten, että asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksilla N:o 764/89 ja N:o 1639/91, 3 a artiklan 1 kohdasta ei ilmene sellaisia seikkoja, jotka ovat omiaan vaikuttamaan sen pätevyyteen siltä osin kuin sen ulkopuolelle jätetään ne tuottajat, jotka ovat 29.6.1989 jälkeen saaneet tilan haltuunsa perimällä tai sen kaltaisella tavalla.

Neljäs, viides ja kuudes kysymys

115. Ottaen huomioon kolmeen ensimmäiseen kysymykseen antamani vastaukset neljänteen, viidenteen ja kuudenteen kysymykseen ei tarvitse vastata.

Ratkaisuehdotus

116. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

42 — Em. asia Rauh, tuomion 19 kohta.

43 — Em. asia Rauh, tuomion 23 kohta.

Asia Ecroyd Ltd

"1) Pääasian tilanteen kaltaisessa tilanteessa toimivaltaisella kansallisella viranomaisella ei ole asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31 päivänä maaliskuuta 1984 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna 20.3.1989 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 764/89, mukaan tai yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-264/90, Wehrs, 3.12.1992 antaman tuomion perusteella valtuutta eikä velvollisuutta myöntää kantajalle väliaikaista erityisviitemäärää tai kohdella sitä niin kuin se olisi saanut erityisviitemäärän;

2) asetuksen (ETY) N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (ETY) N:o 764/89, 3 a artiklan 1 kohta ei ole pätevä siltä osin kuin yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Wehrs antamassa tuomiossa todetaan;

3) toimivaltainen kansallinen viranomainen ei voinut toimia yksinään edellä mainitussa asiassa Wehrs annetun tuomion mukaisesti ennen kuin yhteisö on antanut sellaisia uusia säännöksiä, joiden tarkoituksena on korjata todettu pätemättömyys;

4) ottaen huomioon kolmanteen kysymykseen annetun vastauksen neljänteen ja viidenteen kysymykseen ei tarvitse vastata."

Asia John Ecroyd

"1) Pääasian tilanteen kaltaisessa tilanteessa toimivaltaisella kansallisella viranomaisella ei ole asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31 päivänä maaliskuuta 1984 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna 20.3.1989 annetulla neuvoston asetuksella (ETY)

N:o 764/89 ja 13.6.1991 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1639/91, mukaan tai yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-264/90, Wehrs, 3.12.1992 antaman tuomion perusteella valtuutta eikä velvollisuutta myöntää kantajalle väliaikaista erityisviitemäärää tai kohdella sitä niin kuin se olisi saanut erityisviitemäärän;

2) asetuksen (ETY) N:o 857/84, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksilla (ETY) N:o 764/89 ja (ETY) N:o 1639/91, 3 a artiklan 1 kohdasta ei ilmene sellaisia seikkoja, jotka ovat omiaan vaikuttamaan sen pätevyyteen siltä osin kuin sen ulkopuolelle jätetään ne tuottajat, jotka ovat 29.6.1989 jälkeen saaneet tilan haltuunsa perimällä tai perimisen kaltaisella tavalla;

3) ottaen huomioon annetut vastaukset neljänteen, viidenteen ja kuudenteen kysymykseen ei tarvitse vastata."